

Я. Ю. Голобородько

Божко Сава Захарович

БОЖКО Сава Захарович (11(24). 04. 1901, х. Крутоярівка, нині село Межів. р-ну Дніпроп. обл. – 27. 04. 1947, с. Слов'янка Межів. р-ну Дніпроп. обл., похов. у рідному селі) – прозаїк, історіограф. Член літ. організацій «Плуг» та ВУСПП, СПУ (1934). Навч. у Павлоград. учител. семінарії, закін. Комуніст. університет у Харкові (1928). Працював у ред. газет «Червоний кордон» (Кам'янець-Подільський), «Студент революції», «Селянська правда» (обидві – Харків). 1932 переїхав до Херсона, де працював викл. політекономії в с.-г. інституті та Всеукр. заоч. інституті масової парт. освіти. Писати почав 1917. Друкувався від 1921. Виступав з нарисами, істор. розвідками, літ.-крит. статтями. Автор істор. нарисів «Козаччина», «Хмельниччина», «Гетьманщина» (усі – Харків, 1922), де в романтич. дусі змалював і осмислив проблеми нац. історії. Аспекти укр. волелюбної минувшини відтворив в істор. повісті «Над колискою Запоріжжя» (Х., 1925). У худож.-публіцист. нарисі «Українська Шампань» (Х., 1930) розповів про історію і традиції виноробства на півдні України. Найзначніший твір – роман «В степах» (окреме вид. – Х., 1930; К., 1986). Напис. у традиціях реаліст. прози, роман зображає складну структуру соц. верств Сх. України і конфлікти між ними. Важливе місце в романі посідає зображення соц. і духовних процесів на межі 19–20 ст. Задуманий як епопея, він містить дві частини. Першу під назвою «Чабанський вік» опубл. 1927. Другу – «Сполохи» – надруковано протягом 1928–29 у часописі «Плуг». Твір позначається масштабністю й панорамністю підходу до зображув. подій, худож.-публіцист. інтерпретацією маловивч. сторінок нац. життя, історії, глибиною й колоритністю відтворення свідомості вихідців із народу. 1935 за «протягування націоналістичних ухилів» виключ. з КП(б)У. Заарешт. 27 червня 1938 як «один із активних учасників антирадянської націоналістичної організації». Під час обшуку органами НКВС був відібраний рукопис істор.

роману «До моря», доля якого невідома. Засудж. до 5 р. виправно-труд. таборів. Після звільнення (1942) брав участь у 2-й світ. війні. У повоєн. час співпрацював з г. «Наддніпрянська правда» (Херсон). Реабіліт. 1960.

Рекомендована література

1. Диспут з приводу роману С. Божка «В степах» // За культурну революцію. 1931, 1 січ.;
2. Овчаров Г. Нотатки про роман С. Божка «В степах» // ЛГ. 1931, 10 січ.;
3. Ковтуненко А. Сава Божко і його роман «В степах» // Божко С. З. В степах. К., 1986;
4. Божко Сава // З порога смерті: Письменники України – жертви сталінських репресій. К., 1991. Вип. 1;
5. Оліференко В. Сава Божко // Донбас. 1993. № 1–2;
6. Голобородько Я. Епічність прози Сави Божка // Хронологія слова: Письменники укр. Півдня. Хн., 2001.

Бібліографічний опис:

Божко Сава Захарович / Я. Ю. Голобородько // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-36030>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).